

Aastaruanne

2025

Andmed, mis aitavad Eestit mõista ja juhtida	3
2025. aasta silmapaistvaimad tulemused	4
1. Andmeteenused	7
1.1. Ülevaade 2025. aasta statistikaprogrammi täitmisest	7
1.2. Panustamine kvaliteeti	8
1.3. Programmiväline riiklik statistika	9
1.4. Halduskoormus ja rahulolu	10
2. Andmehaldus	16
2.1. Riigi andmehalduse koordineerimine	16
2.2. Koostöö teiste asutustega andmehalduse parandamiseks	17
3. Andmekirjaoskus	19
3.1. Aitame arendada andmepädevust	19
3.2. Statistika- ja andmekoostöö Eestis	20
4. Organisatsiooni arendamine	21
4.1. Töötajate arendamine ja hoidmine	21
4.2. Tehnoloogilised arendused	22
4.3. Rahvusvahelises koostöös osalemine	22

Andmed, mis aitavad Eestit mõista ja juhtida

Statistikaameti ülesanne on teha kvaliteetset riiklikku statistikat ning pakkuda riigile usaldusväärset ja selget teavet, mis aitab teha põhjendatud otsuseid. Nii aitame inimestel ja otsustajatel mõista Eestit andmete kaudu. Meie töö aluseks on usaldusväärsus, koostöö ja uuenduslikkus.

2025. aasta oli Statistikaametis suurte muutuste aasta. Lisaks sisulistele tulemustele valmistasime organisatsiooni ette üleminekuks teenuspõhisele juhtimisele. Leppisime kokku uued rollid ja vastutusalad, korrastasime teenuste loogikat ning kujundasime juhtimiskultuuri, mis toetab suuremat kliendikesksust, selgemat vastutust ja süsteemsemat kvaliteedijuhtimist. See ei ole pelgalt organisatsiooniline muudatus, vaid vajalik samm selleks, et suudaksime kiiresti muutuvas andmemaailmas oma ülesannet Eesti riigi ja ühiskonna teenimisel paremini täita.

2025. aastal jätkasime ettevõtjate halduskoormuse vähendamist. Kui minu ametiaja alguses jäi andmeesitajate koormus ligikaudu 290 000 tunni tasemele, siis nüüdseks oleme seda vähendanud pea poole võrra ja praeguseks on koormus umbes 170 000 tundi. See on oluline muutus, mille taga on küsimustike mahu ja sageduse vähendamine, uute andmeallikate kasutuselevõtt ning järjekindel töö andmepõhise aruandluse nimel. Meie eesmärk on selge: küsida andmeid ühe korra, kasutada neid targalt ja vältida riigi sees dubleerivat andmekogumist.

Selle eesmärgi saavutamiseks oleme muu hulgas aidanud korrastada ligi 800 andmestikku ning loonud sellega aluse andmete ühekordseks küsimiseks ja korduskasutuseks. See töö ei ole ainult tehniline või halduslik. See on osa laiemast muutusest, kus Statistikaamet ei ole enam üksnes statistika tegija, vaid üha enam ka usaldusväärse andmekeskonna kujundaja. Andmete kvaliteet, kirjeldatus, võrreldavus ja turvalisus muutuvad üha olulisemaks kogu riigi toimimise seisukohalt.

Samas kinnitas möödunud aasta veel kord, et kvaliteet ei teki iseenesest. Uute andmeallikate, automatiseerimise ja tööprotsesside tõhustamise kõrval peame hoidma ranget metoodilist distsipliini ja olema valmis keerulised küsimused põhjalikult läbi töötama. Seetõttu on 2026. aasta Statistikaametis pühendatud kvaliteedile – sel aastal keskendume veelgi enam sellele, et meie tehtud statistika oleks usaldusväärne, ajaliselt võrreldav ja sisuliselt tugev ka muutuste ajal.

See on minu viimane Statistikaameti aastaaruande eessõna peadirektorina. Seetõttu vaatan möödunud aastale erilise tänutundega. Olen veendunud, et Statistikaameti tuumiktugevus ei peitu üksnes süsteemides, metoodikates ega tehnoloogiates, vaid inimestes, kes teevad seda tööd pühendumuse, professionaalsuse ja vastutustundega. Tänu neile on Statistikaamet olnud ja jääb Eestile sõltumatuks ning usaldusväärseks partneriks.

Statistika ei ole pelgalt arvude kogum. See on osa demokraatlikust riigist, avalikust arutelust ja ühiskonna enesemõistmisest. Seepärast on oluline, et jääksime ka edaspidi kindlaks oma rollile: kajastada Eesti elu täpselt sellisena, nagu see on, ning aidata sel moel Eestil targalt edasi liikuda.

Urmet Lee

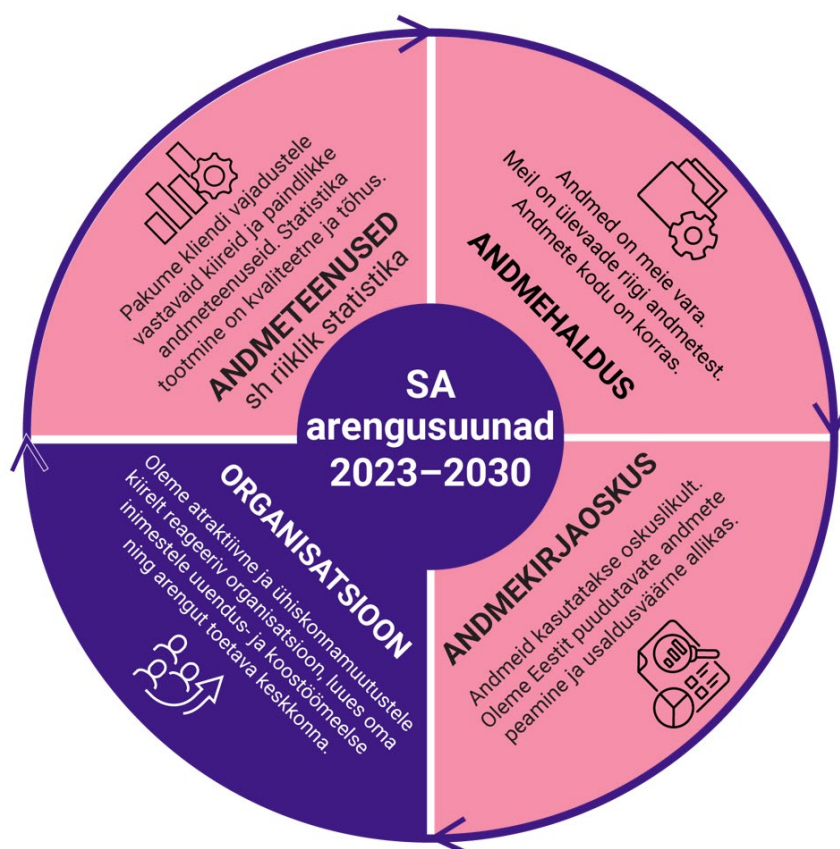
Statistikaameti peadirektor

2025. aasta silmapaistvaimad tulemused

Ameti strateegiliste eesmärkide täitmine

Statistikaameti strateegilised eesmärgid ehk arengusuunad on jagatud nelja põhivaldkonna vahel. Aastaaruande iga peatükk keskendub ühele arengusuunale ja kirjeldab 2025. aasta tegevusi selle eesmärkide täitmiseks. Sageli aitab ühe valdkonna all kirjeldatud tegevus kaasa ka teiste valdkondade arengule (nt halduskoormuse vähendamise eesmärgid, partnerlussuhete juhtimine ja arendamine). Strateegia järgimist hindame tabelis 1 esitatud 11 näitaja alusel.

Joonis 1. Statistikaameti arengusuunad 2023–2030

Tabel 1. Strateegiliste näitajate eesmärgid ja tulemused, 2024–2026

Nr	Valdkond / valdkondlikud tulemus-eesmärgid	Võtmenäitajad teenuste/eesmärkide kaupa	2024 (eesmärk)	2024 (tulemus)	2025 (eesmärk)	2025 (tulemus)	2026 (eesmärk)
1	Andme-teenused	Tarbija rahulolu indeks*	77	84	79	82	82
2	Andme-teenused	Andmeesitaja rahulolu indeks (ettevõtted)*	>3,5	3,3	>3,6	3,3	>3,7
3	Andme-teenused	Andmeesitaja rahulolu indeks (eraisikud)	>4,3	3,9	>4,4	4,2	>4,4
4	Andme-teenused	Andmeesitajate halduskoormuse vähendamine tundides, %*	5% väiksem eelmise aasta tundide arvust (280 566 t)	23% väiksem (226 987 t)	4% väiksem eelmise aasta tundide arvust (217 908 t)	26% väiksem (167 731 t)	4% väiksem eelmise aasta tundide arvust (161 022 t)
5	Andme-teenused	Statistikaameti usaldusväärsus, koht pingereas*	12 parima seas	16. koht	12 parima seas	17. koht	12 parima seas
6	Andme-teenused	Rahvusvaheliste missioonide hinnangud	Kõik positiivsed	Üks negatiivne**	Kõik positiivsed	Kõik positiivsed	Kõik positiivsed
7	Andme-teenused	Avaldamiskalendrist kõrvalekalded, %	<3	0,57	<3	2,31	<3
8	Andme-kirjaoskus	Veebikülastuste arv miljonites*	1,6	2,1	1,7	1,2	>1,8
9	Andme-kirjaoskus	Meedia-kajastuste arv*	>8000	8255	>8000	8544	>8000
10	Organisatsiooni areng	Vabatahtlik tööjõu volavus, %	<9,0	7,02	<9,0	9,73	<9,0
11	Organisatsiooni areng	Ajutise rahastuse osakaal eelarves, %	25	27	25	34	25

* Näitajad, mis on ka halduspoliitika programmis 2025. aasta kohta

** Eesti infoturbestandardi eelaudit

Andmeesitajate halduskoormuse vähendamine

Kuigi halduskoormuse vähendamine on olnud Statistikaameti üks põhieesmärke alati, siis viimastel aastatel oleme sellele keskendunud kõikides tegevusvaldkondades veelgi süstemaatilisemalt kui varem. Halduskoormusest on täpsemalt juttu peatükis 1.4.

Üks olulisi eesmärke halduskoormuse vähendamisel on olnud luua senisest mugavam andmeesituskeskkond. 2025. aastal läksimegi osaliselt üle uuele iseteeninduskeskkonnale, mis on andmeesitajatelt head tagasisidet saanud. 2026. aastal on kavas uude keskkonda järk-järgult üle viia kõik ettevõtlusküsimustikud, mis teeb andmete esitamise kindlasti mugavamaks.

Paremini kättesaadavad andmed

2025. aastal pöördusid nii avaliku kui ka erasektori asutused üha enam Statistikaameti poole, et uurida võimalusi, kuidas meie uuendatud turvalise andmete taaskasutuskeskkonna kaudu andmeid ühendada või töödelda. Samuti on ettevõtete aruandluskohustuse tõttu senisest suurem vajadus ka nende andmeid, näiteks kestlikkus- või palgalõheandmeid riigiga jagada. Kuigi meie turvalisest andmete taaskasutuskeskkonnast saavad praegu kasu eelkõige teadlased ja poliitikakujundajad, on meie eesmärk, et tulevikus saaks keskkonnas andmeid otsida ja jagada ka laiemalt, mis annab nii Statistikaametile kui ka teistele avaliku sektori asutustele võimaluse arendada uusi andmeteenuseid.

Andmemaailmas räägitakse suureneva privaatsusvajaduse tõttu üha enam privaatsuskaitsetehnoloogiast (ingl *privacy enhancing technologies*, PET). Need võimaldavad tundlikke andmeid eri poolte vahel töödelda nii, et nad teineteise andmeid ei näe. Ka Statistikaamet on teinud esimesed sammud privaatsuskaitsetehnoloogia kasutamises. Töötame projektiga, mille eesmärk on katsetada seda tehnoloogiat statistika tegemises, et luua paremad eeldused alternatiivsete andmeallikate laiemaks kasutuselevõtuks. Katsetame, kuidas aitaksid eraandmed tagada paremat teehoidu ning planeerida täpsemat ja mugavamat ühistransporti. Otsime avaliku ja erasektori koostöös lahendusi, kuidas võtta eri liiki andmeid kasutusele nii, et säiliks nende privaatsus. Meie konfidentsiaalsuskohustus jääb muutumatuks: andmeid jagatakse üksnes turvalistes tingimustes ja andmeesitaja nõusolekul.

On selge, et lisaks ameti tegevuse optimeerimisele peame keskenduma ka tellijatele vajalike paindlike andmeteenuste pakkumisele tellimustöödena (tellimusuuringud jm), milleks on vaja ajakohastada statistika tegemise protsesse ja töövahendeid. 2026. aastal jätkame rahvamajanduse arvepidamise ja valitsemissektori rahanduse statistika tegemise ümberkorraldamist.

2025. aastal jätkasime andmepõhise aruandluse uute taksonoomiate väljatöötamist ja rakendamist. Majandustehingute taksonoomia on osaliselt valmis ja töö sellega jätkub ka sel aastal, lisaks valmis majutustaksonoomia. Palgataksionoomia automaatse esitamise funktsioon on valminud kolme arendaja koostöös. Projekti rahastab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Riikliku andmehalduse koordineerimise teemal nõustasime 19 asutust. Riikliku andmehalduse 2025. aasta tegevusi käsitleb 2. peatükk.

Üleminek teenuspõhisele juhtimisele

Nii nagu 2024. aastal mõjutas ka möödunud aastal Statistikaameti tegevust olulisel määral eelarvekärbe. 2025. aastal vähenes ameti riigieelarveline rahastus 3% ja 2026. aastal väheneb see veel 2%. Aastatel 2025–2027 väheneb ameti baaseelarve kokku 10%. Möödunud aastal valmistus amet selleks, et saaks 2026. aastal üle minna teenuspõhisele juhtimisele. See ümberkorraldus võimaldab koondada ameti põhiprotsesse, sh andmekogumist ja -töötlemist, suurendada rollisulgust ning olla kliendikeskem, sest Statistikaameti eesmärk on pakkuda kasutajatele mugavaid andmeteenuseid, mille aluseks on senisest parem ülevaade ka andmeesitajate tagasisidest.

Kvaliteetse ja õigeaegse riikliku statistika pakkumine

Kliendikeskseid teenuseid ja oma tegevust arendades on eeskätt oluline ameti põhiülesandeid kvaliteetselt täita. 2025. aastal avaldasime lubatud tähtajal 97,7% riiklikust statistikast. Avaldasime statistika andmebaasis üle 3000 näitaja ja edastasime andmestikud Euroopa statistika tegemiseks Eurostatile. Läbisime edukalt ka Eesti majandusele olulised sisemajanduse koguprodukti ja riigirahanduse revisjonid.

2025. aastal jätkasime koostöös Rahandusministeeriumi ja teiste poliitikakujundajatega riikliku statistika programmi uuendamist. Põhieesmärk on leida poliitikakujunduseks vajalik ja optimaalne andmekoosseis, mida osaliselt lisarahastavad ka ministeeriumid. Töö jätkub nii sel aastal kui ka järgmistel. Riikliku statistika koosseisu, muudatusi ja muid andmeteenuseid käsitlevad alapeatükid 1.1–1.3.

1. Andmeteenused

1.1. Ülevaade 2025. aasta statistikaprogrammi täitmisest

Vabariigi Valitsus kinnitab igal aastal Statistikaameti järgmise viie aasta rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistika tööde loetelu. Statistikaameti teenuspõhisele juhtimisele ülemineku raames muutsime statistikaprogrammi ülesehitust, koondades statistikatööd 18 valdkonda. Uus ülesehitus kehtib alates 2025. aastast. Statistikatööde kogumaksumus oli 2025. aastal 15 miljonit eurot. Möödunud aastal jätkas amet andmekogumise tõhustamist ja alustas koos poliitikakujundajatega nende näitajate vajalikkuse ülevaatamist, mille avaldamine ei ole Euroopa Liidu statistikamääruste järgi kohustuslik. Neid näitajaid saaks Statistikaamet edaspidi avaldada tellimustööna.

Aastal 2025 tegime nii arvu kui ka maksumuse poolest kõige rohkem statistikatöid majanduse valdkonnas, teisel kohal olid sotsiaalelu puudutavad tööd. Ülevaade statistikatööde jaotusest valdkondade kaupa on tabelis 2.

Tabel 2. Statistikatööd valdkonna järgi, 2025

Statistikatöö valdkond	Arv	Maksumus	
		tuhat eurot	%
Keskkond	1	952	6
Majandus	11	9 448	63
Rahvastik	1	459	3
Sotsiaalelu	4	4 138	27
Eri valdkondade statistika	1	88	1
Põhistatistika kokku	18	15 085	100

Statistikatöid teeme Euroopa Liidu õigusaktide alusel või riigi tellimusel (eelkõige strateegilised arengudokumendid, rahvusvaheline statistikavajadus).

Statistikaprogrammi täitsime 2025. aastal edukalt: valmis said kõik planeeritud tööd. Avaldamiskalendri järgseid avaldamisi oli 865, millest 748 olid statistika andmebaasi tabelid ja 117 pressiteated. Valminud statistika tehakse tarbijatele kättesaadavaks kõigepealt statistika andmebaasis ja seejärel teiste kanalite vahendusel, näiteks veebilehel stat.ee, juhtimislaudadel või palgarakenduses. Tarbijaid teavitatakse statistika valmimisest veebilehel www.stat.ee oleva [avaldamiskalendri](#) kaudu, millega anname lubaduse, et avaldame andmed kalendris märgitud kuupäeval. Avaldamiskalendri kõrvalekallete sihttase on <3%. 2025. aastal oli kõrvalekaldeid 20, mis moodustas 2,31% avaldamistest (tabel 3). Kõrvalekalded olid peamiselt tingitud sellest, et andmed ei jõudnud andmevaldajalt õigeaegselt ajaks Statistikaametile.

Tabel 3. Avaldamiskalendrist kõrvalekalded, 2020–2025

Aasta	Statistika andmebaas	Pressiteated	Kokku	Osatähtsus avaldamiste koguarvus %
2020	21	0	21	2,41
2021	9	0	9	1,03
2022	15	2	17	1,80
2023	2	2	4	0,44
2024	5	0	5	0,57
2025	20	0	20	2,31

Muudatused statistikatöodes aastatel 2025–2029

Statistikaprotsessi korrastamise ja Euroopa Liidus kokku lepitud andmevajaduste tõttu tehti möödunud aastal muudatusi ka meetodikas ja tööde jaotuses. Ajavahemikul 2024–2027 tehakse suuri meetoodilisi muudatusi keskkonnastatistikas. Euroopa Liidus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 691/2011 alusel tehtud kohustuslikuks uued keskkonnastatistika arvepidamise moodulid (kokku neli statistikatööd). Metsanduse, kliimavaldkonna investeringute ning keskkonnasiirete ja -subsiidiumide arvepidamise statistika esimene kohustuslik avaldamine oli 2025. aastal ning ökosüsteemide statistika esmaavaldamine jääb 2026. aastasse. Arendustööd uute moodulite väljatöötamiseks algasid juba 2021. aastal ja jätkuvad Eurostati grandil abil ka 2026. aastal. Välisrahastuse saamise eeldus on, et riik võtab pärast arendustoetuse lõppemist statistika tegemise kulud enda kanda.

2025. aastal jätkusid läbirääkimised rahvastiku- ja eluasemestatistika, ärikinnisvarastatistika ning kalandus- ja vesiviljelusstatistika määruste eelnõude üle, millest on täpsemalt juttu peatükis 4.3.

Ulatuslikema riikliku statistika arendusena jätkus 2025. aastal valitsemissektori rahanduse ja rahvamajanduse arvepidamise statistika ümberkorraldamine, mis tähendab nii meetodika täpsustamist, sh andmeallikate täiendamist, kui ka tehnoloogilise lahenduse ajakohastamist. Riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia protsessis anti ametile arendustöödeks 4,1 miljonit eurot.

Pikema kui aastase intervalliga tehtavast statistikast avaldasime 2025. aastal mitme olulise valdkonna andmed. 2025. aastal tegime iga kahe aasta tagant toimuva statistikatöö innovatsiooni kohta, mille eesmärk on anda teavet ettevõtete uuendustegevuse kohta. Valmistusime 2025. aasta lõpus alanud ja Euroopa Liidu õigusaktide alusel esimest korda kohustuslikuks saanud ulatuslikuks leibkonna eelarve uuringuks, mille tulemused on näiteks üks tarbijahinnaindeksi ja SKP arvutamise aluseid. Korraldasime ka iga nelja aasta tagant toimuva uuringu tööandjate poolt töötajatele tehtavate kulutuste kohta. Selle statistikatöö eesmärk on anda teavet tööandja tehtud keskmistest kulutustest töötajatele töötaja ja töötatud tunni kohta põhitegevusala järgi ning selle alusel kujundatakse näiteks tööjõumakse.

1.2. Panustamine kvaliteeti

Riiklikus statistikas täiustatakse statistika tegemise protsesse ja meetodeid pidevalt ning võetakse kasutusele uusi, statistika kvaliteeti ja usaldusväärsust suurendavaid allikaid. See on vastutusrikas töö, sest arendustöö ajal tuleb statistikat avaldada olemasoleva meetodikaga. 2025. aasta olulisimad kvaliteeti parandavad arendustööd olid tarbijahindade ja makromajanduse statistika meetodite ja protsesside täiustamine.

Elektrihinnaindeksi arvutamisel kasutati varem hinnamõõtmise meetodikat, mis tugines piiratud arvule hinnavaatlustele ega võimaldanud täielikult kajastada lepingute mitmekesisust ega tarbijatele tegelikult rakenduvaid hindu. Elektri börsihinna kiire kasvu ajal tõi see kaasa hinnatõusu ülehindamise indeksi arvutamise mudelis. Alates 2026. aastast kasutatakse personaalsetel lepingutel põhinevaid elektrimüügiandmeid, mis annavad elektrihindade dünaamikast märksa täpsema ja esinduslikuma ülevaate.

Uuendatud on ka toiduainete, alkohoolsete ja mittealkohoolsete jookide ning tubakatoodete hinna mõõtmise meetodikat. Kasutusele võeti jaekaubanduskettide tegelikud müügiandmed, mis võimaldavad arvestada püsikliendisoodustusi, laiendada valimisse kaasatud toodete sortimenti, siduda hinnainfo tegelikult ostetud kogustega ning käsitleda senisest täpsemalt uute toodete turuletulekut ja varasemate toodete müügi kadumist.

Lisaks detailsemate andmeallikate kasutuselevõtule on tarbijahinnaindeksi valdkonnas töös arvestusprotsesside automatiseerimine, mis tähendab üleminekut Exceli-põhistelt mudelitelt R-i ja Pythoni skriptidele. Kogu tootmisprotsessi automatiseerimine kestab mitu aastat. Eesmärk on kujundada tõhus, kiire ja usaldusväärne töövoog, mis minimeerib juhuslike vigade riski ning võimaldab integreerida üha mahukamaid ja detailsemaid andmeallikaid. Makromajanduse statistika tegemise protsesside ümberkorraldamise eesmärk on muuta töö automaatsemaks ja seeläbi efektiivsemaks, vähendades käsitsi tehtavat tööd ja võimalikku veariski. Seega aitab automatiseerimine teha kvaliteetsemat statistikat. Projekt kestab mitu aastat, kuna makromajandusstatistika tegemine on mahukas ja keeruliste töövoogudega protsess. Arvestusprotsesside

töövooge ja väljundnäitajate avaldamist on automatiseeritud järk-järgult ning tegevused järgmiste töövoogude ja väljundnäitajatega jätkuvad 2026. aastal.

Kvaliteedi eesmärgil on tehtud muudatusi ka tarkvarade kasutamises. Pensionide satelliitkonto arvestusprotsessis kasutati kuni 2025. aastani STATA tarkvara. Tegemist oli taakvaraga, millel puudus tehniline tugi, seetõttu arendas makromajanduse statistika osakond koostöös satelliitkonto loojatega välja uue lahenduse, millega viidi töövoog üle R-i. Nüüdseks on uus süsteem kasutusele võetud ja STATA-st loobutud.

2026. aasta leibkonna eelarve uuringus (LEU) rakendati mitut uuendust. Aastast aastasse on isiku-uuringutes vastamismäär vähenenud, kuid nüüd lubab Euroopa Liidu määrus kasutada LEU-s asendusvalimit, andmata ette täpset metoodikat. Eestis kasutasime seda võimalust ja töötasime välja asendusvalimi metoodika. Asendusvalim annab võimaluse iga valimisse sattunud, kuid vastamisest keeldunud isiku asemel võtta uuringusse üks asendusvalimi isik, kelle peamised sotsiaal-majanduslikud näitajad ja elukoht vastavad väljalangenud inimese omadele. Asendusvalimi kasutuselevõtt tõi kaasa muutusi andmekogumises ja selle ettevalmistuses.

Andmeesitajate mugavusest lähtudes arendati välja võimalus esitada kulutused veebis. Eelmises LEU-s said vastajad oma kahe nädala kulutustest teada anda ainult paberpäevikut täites või Statistikaametisse pabertšekke saates. 2026. aasta uuringus jäid nimetatud võimalused alles, kuid lisaks loodi võimalus esitada kulutused veebis Statistikaameti iseteeninduskeskkonna kaudu. Kulutuste esitamise veebikeskkonnas saab vastaja üles laadida talle e-postiga saadetud arveid ning kaupluste iseteeninduskeskkondadest alla laaditud digitaalseid ostutšekke. Kulutuste veebikeskkonna arendamine ja kasutuselevõtt tõi kaasa muudatusi nii andmekogumise töökorralduses kui ka andmete töötlemisel.

Märkimisväärse uuendusena saab LEU-s 2026. aastal ostutšekke digitaliseerida. See aitab aega kokku hoida andmesisestajatel, kes varem sisestasid kõik paberpäevikutesse kirjutatud ja pabertšekidel olevad kulutused käsitsi süsteemi. Nüüd digitaliseerib Statistikaameti koostööpartner andmesisestajate skaneeritud pabertšekid ja andmeesitajate poolt veebikeskkonda üles laaditud digitšekid ühtseks andmetabeliks. Statistikaametis arendati välja Statistikaameti ja koostööpartneri andmefailide vahetus.

Teise märkimisväärse uuendusena on välja arendatud esialgne masinõppemudel andmeesitajate ostetud kaupade ja teenuste kodeerimiseks Euroopa individuaalse tarbimise klassifikaatori (European Classification Of Individual Consumption According To Purpose) madalaimal tasemel. Masinõppemudeliga suudetakse praegu kodeerida enim ostetud kaupade ja teenuste koodid. Vähem levinud kaupu ja teenuseid kodeeritakse edasi käsitsi. Masinõppemudeli arendamisel kasutati suuremate toidukaupade jaekettide skaneerimis-andmeid.

1.3. Programmiväline riiklik statistika

Lisaks statistikatööde loetellu kuuluvatele töödele teeb Statistikaamet klientide tellimusel ka programmi-väliseid statistikatöid. Kui meie andmebaasis ei ole veel statistikat, mida klient soovib, saab ta selle tellida. Samuti saab tellida põhjalikumaid analüüse ja aruandeid teemadel, mida seni uuritud ei ole. Tellimustöid teeme kõigis statistika valdkondades.

Tööd võivad olla rahastatud tellimustööna, nagu näiteks vanemaealiste uuring, või toetusest, nagu näiteks noorte tööturule sisenemise toetamiseks vajalik statistika. 2025. aastal telliti meilt andmekaevet, uuringuid ja ka üksikuid näitajaid kokku 1,2 miljoni euro eest (vt tabel 4). Aasta suurim programmiväline projekt oli vanemaealiste uuring SHARE. Enamik programmiväliseid töid olid mahult väiksemad tellimustööd, millega sooviti avaldatust detailsemat statistikat.

Tabel 4. Programmivälised statistikatööd ja nendest saadud tulu, 2025

Programmivälise töö nimetus	Tulu tuhandetes eurodes
Vanemaealiste uuring SHARE	491
Sotsiaaluuring	89
Ettevõtluse elujõulisuse indeks	71
Konfidentsiaalsete andmete kasutamine	61
Tellimustööd tunnihinde alusel	58
Eesti terviseuuring	53
Laevastikupõhised majandus- ja sotsiaalnäitajad	49
Majutusstatistika	49
Rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu PIAAC järeltegevused	35
Eesti leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring	30
Noorte tööturule sisenemise toetamiseks vajalik statistika	26
Euroopa Sotsiaalfondi andmekorje	25
Muud tellimustööd	194
Kokku	1231

1.4. Halduskoormus ja rahulolu

Andmeesitajate halduskoormuse ülevaade

Kvaliteetse statistika tegemiseks soovime andmeid koguda nii, et andmeesitajatel oleks võimalikult väike halduskoormus, seega otsime pidevalt alternatiivseid lahendusi, andmeallikaid ja valimite vähendamise võimalusi. Igal aastal lõpetame mõnes statistikatöös andmete kogumise küsimustikuga, et kasutada edaspidi selle asemel andmekogude andmeid. 2025. aastal kulus ettevõtetele andmete esitamisele kokku 167 731 tundi, mida on võrreldes 2024. aastaga 26% vähem. Samas suurusjärgus vähendasime ettevõtete halduskoormust ka 2024. aastal. Töö halduskoormuse vähendamiseks jätkus intensiivselt 2025. aastal ja jätkub ka tulevikus.

2025. aastal pööras ka Vabariigi Valitsus senisest suuremat tähelepanu halduskoormuse vähendamisele. Loodi efektiivsuse ja majanduskasvu nõukoda, mille eesmärk on välja selgitada ettevõtjatele liigset bürokraatiat loovad kohustused, et hoida kokku aruandluskulusid. See suunas märkimisväärselt ka Statistikaameti tegevusi halduskoormuse vähendamisel teisel poolaastal: amet andis konkreetsed lubadused, millest mitmed said eelmisel aastal täidetud. Oleme saanud ka klientidelt tagasiside küsimisel soovitusi, millest paljud on otseselt või kaudselt seotud halduskoormuse vähendamisega ja mida oleme samuti arvesse võtnud.

Lisaks varasematele halduskoormuse vähendamise ja reaalamajanduse tegevustele algatasime kümme uut projekti, mille elluviimise korral suudame lähiaastatel ettevõtete halduskoormust vähendada tuhandete tundide võrra.

Peaasjalikult puudutavad need projektid järgmisi tegevusi.

- Andmepõhise aruandluse rakendamine ehk andmete kogumine masin-masin-liidese kaudu otse ettevõtete majandustarkvarast (nt majutustegevuse ja palkade läbipaistvuse direktiivist tulenev aruandlus). Juba mitu aastat on olnud võimalik edastada palga- ja tööjõuandmeid. Eesmärk on lähiaastatel masinliidesele üle viia enamik ettevõtlusküsimustikke.
- Andmete ühekordse küsimise printsiibi järgimine ja andmete kogumine mitmeks otstarbeks, näiteks põllumajandusettevõtete andmed nii Statistikaameti kui ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi

asutustele ning Maksu- ja Tolliameti kogutavate andmete kasutamine väliskaubandusstatistika tegemiseks.

- Uute eraandmeallikate kasutuselevõtt, näiteks vabade ametikohtade andmed otse tööturu- platvormidelt.
- Küsimustike arvu vähendamine andmekasutajate vajaduste muutumise, metoodiliste muudatuste ja uute andmeallikate kasutuselevõtu tõttu ning küsimustike andmeesitajatele arusaadavamaks ja lihtsamini täidetavaks tegemine.
- Andmekogumisteenuse ja andmete esitamiseks mõeldud iseteeninduskeskkonna uuendamine, sh keskkonna kasutusmugavuse, abitekstide ja veateadete parandamine. Eesmärk on viia 2026. aastal kõik ettevõtlusküsimustikud üle uude iseteeninduskeskkonda.
- Mudelipõhine hindamine puuduva info saamiseks ning seeläbi valimite suuruse ja andmekogumise sageduse vähendamine.

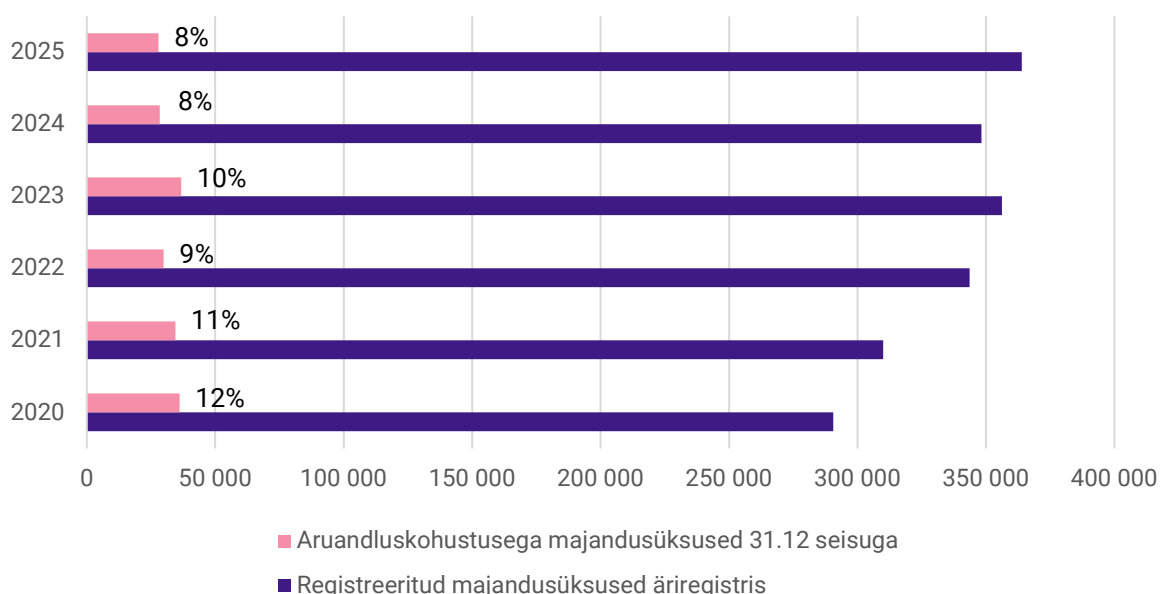
Statistikaamet hindab ettevõtete aruandluskoormust kahe näitaja põhjal: küsimustike arv ettevõtte kohta ning küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg. Statistika tegemisel kasutame ja taaskasutame eelkõige andmekogudest saadud ja juba kogutud andmeid. Ettevõtetelt palume andmeid küsimustikuga ainult sel juhul, kui neid teistest allikatest, näiteks riiklikest andmekogudest, ei saa. Võimaluse korral teeme väikeettevõtete kohta valikuuringuid ega kogu andmeid tervelt sihtrühmalt.

Ettevõtete halduskoormust mõjutanud statistikatööd 2025. aastal

2025. aastal kogusime andmeid 97 küsimustikuga. Igale aastale lõpetab Statistikaamet mõnes statistikatöös andmete kogumise küsimustikuga, et kasutada edaspidi andmekogude andmeid. 2025. aastal kaotasime järgmised küsimustikud: raudteevedude kvartaliküsimustik (kuine jäi alles), Intrastati küsimustik kauba saabumise kohta, taimekasvatussaaduste kokkuost, Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) tegevustes osalejad ja ESF-i osalejate töötukassa nimekiri. 2024. aastaga võrreldes vähenes küsimustike arv 2025. aastal ka seetõttu, et ei olnud kasumitaotluseta organisatsioonide majandusnäitajate küsimustikku, millega kogutakse andmeid iga nelja aasta tagant.

Tsüklilistest ehk üle mitme aasta toimuvatest statistikatöödest koguti 2025. aastal andmeid küsimustikega „Ettevõtete innovatsiooniuring“ ja „Tööandja kulutused töötajatele“.

Joonis 2. Aruandluskohustuslaste arv ja osakaal äriregistris registreeritud majandusüksustes, 2020–2025

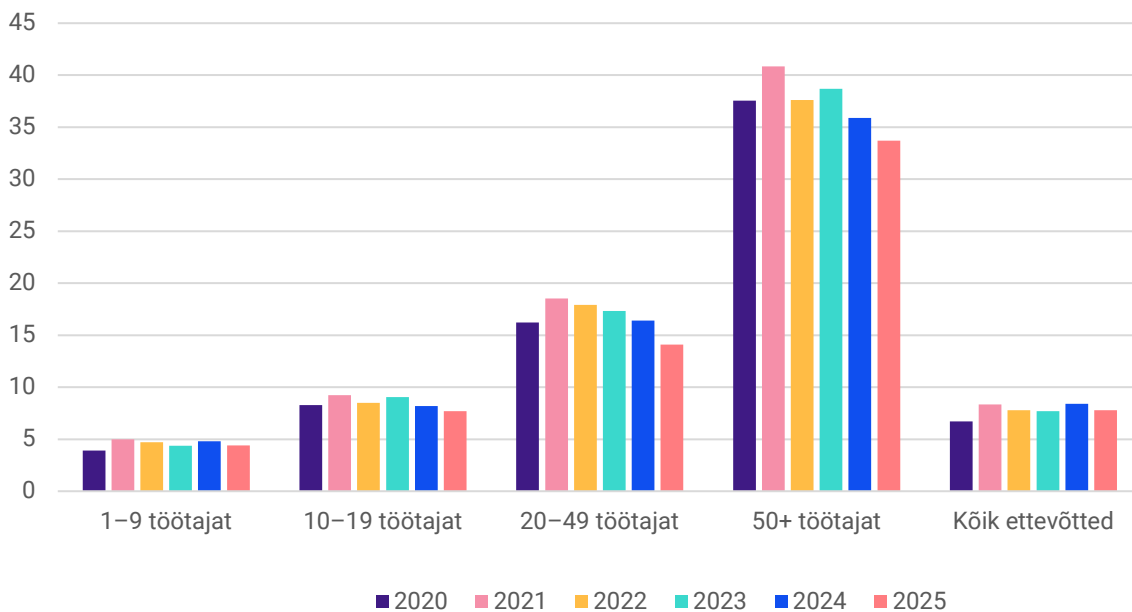

Viimase kuue aastaga on uuringutesse kaasatud majandusüksuste arv vähenenud hoolimata sellest, et äriregistris registreeritud üksuste arv on 25% kasvanud. 2020. aastal oli aruandekohustuslane iga kaheksas äriregistris registreeritud üksus, 2025. aastal iga kolmeteistkümnes.

Küsimustike arv ettevõtte kohta

2025. aastal oli valimitesse kaasatud ettevõtetel keskmiselt 7,8 küsimustikku aastas, aasta varem 8,4. Aastaga kahanes valimites olevate ettevõtete arv 2% ja küsimustike arv 5%.

Joonis 3. Kohustuslike küsimustike arv ettevõtte kohta ettevõtte töötajate arvu järgi, 2020–2025

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aega hindame ettevõtetelt kogutud vastuste põhjal. Iga küsimustiku lõpus on tabel, kuhu andmeesitaja saab märkida küsimustiku täitmisele kulunud aja.

Alates 2025. aastast ei koguta Intrastati küsimustikuga enam andmeid kauba saabumise kohta, tänu millele on ettevõtete halduskoormus vähenenud ligi 60 000 tunni võrra.

Rahulolu

Rahulolu kohta küsitakse tagasisidet kahelt kliendisegmendilt: andmeesitajatelt ja andmetarbijatelt ehk statistika kasutajatelt. Andmeesitajad on ettevõtted, avaliku sektori asutused ja eraisikud, kellelt Statistikaamet andmeid kogub. Andmetarbijad on ettevõtted, avaliku sektori asutused ja eraisikud, kes on esitanud Statistikaametile teabenõude või küsinud andmeid tellimustööna.

Rahulolutaseme väljaselgitamiseks kasutame soovitusindeksi meetodit¹ (Net Promoter Score, NPS) ja Likerti skaalat.

¹ Hinnanguid antakse kolmele küsimusele kümnepalliskaalal. Soovitusindeks võib olla vahemikus –100 kuni 100. Suurepäraseks hinnatakse tulemust 100...60, väga heaks 59...20, heaks 19...0, rahuldavaks –1...–40, halvaks –41...–70 ja väga halvaks –71...–100.

Rahulolu küsitlustega

Palume tagasisidet nendelt eraisikutelt, kes on vastanud mõnele Statistikaameti isiku-uuringule. Vastajate rahulolu mõõdame soovitusindeksi meetodikaga (NPS). 2025. aastal kogusime tagasisidet kuues uuringus.

Tagasisideküsimustiku saatsime ligi 23 200 vastanule, vastused saime 2530-lt. Seega andis küsitleja tööga rahuolu kohta tagasiside ligi 11% neist, kellelt seda palusime.

Palusime hinnata rahulolu küsitleja tööga („Kui rahule jäite küsitleja tööga, sh suhtlemisoskus, käitumine ja küsimuste selgitamine?“). Vastajate rahulolu indeks oli 79, mis on punkti võrra kõrgem kui aasta varem. See on suurepärane tulemus arvestades, et soovitusindeks saab olla vahemikus –100 kuni +100. Tõsteti esile küsitlejate professionaalsust, selgitamise ja veenmise oskust ning tasakaalukust. Kõige suurem oli terviseuuringu ja kõige väiksem turismiuuringu vastajate rahulolu. Kuuest 2025. aastal tehtud uuringust viie andmed kogusid küsitlejad telefoni teel ja ühe andmed silmast silma küsitlusega. Telefoni teel vastanud inimeste rahulolu küsitleja tööga oli 78 ja silmast silma küsitlusel 86. Suurel määral erines rahulolu vastamiskeele järgi: eesti keeles vastanud inimeste rahulolu indeks oli 77 ja vene keeles vastanutel 87. Hea on tõdeda, et eesti keeles vastanute rahulolu küsitleja tööga oli siiski 2 punkti võrra suurem kui aasta varem.

Rahulolu küsimustikega

Andmeesitajatel palume hinnata ka küsimustikku. Tagasiside hõlmab üldist küsimust, s.t kui lihtne oli küsimustikku täita, ja küsimustiku sisulisi komponente. 2025. aastal kogusime sisuliste komponentide kohta tagasisidet ainult isiku-uuringutes. Kokku küsisime möödunud aastal tagasisidet 104 küsimustiku kohta: 5 isiku-uuringus ja 99 ettevõtlusuuringus. Kinnitati 68 765 ankeeti ja tagasisidet anti 22 001 korral. Üldhinnang küsimustiku lihtsusele Likerti viiepalliskaalal (1 – väga keeruline; 5 – väga lihtne) oli 2025. aasta ettevõtlusuuringutel 3,3 (s.o keskmise keerukusega) ja isiku-uuringutel 4,2 (s.o lihtne).

Tabel 5. Üldhinnang 2025. aasta küsimustikele Likerti viiepalliskaalal

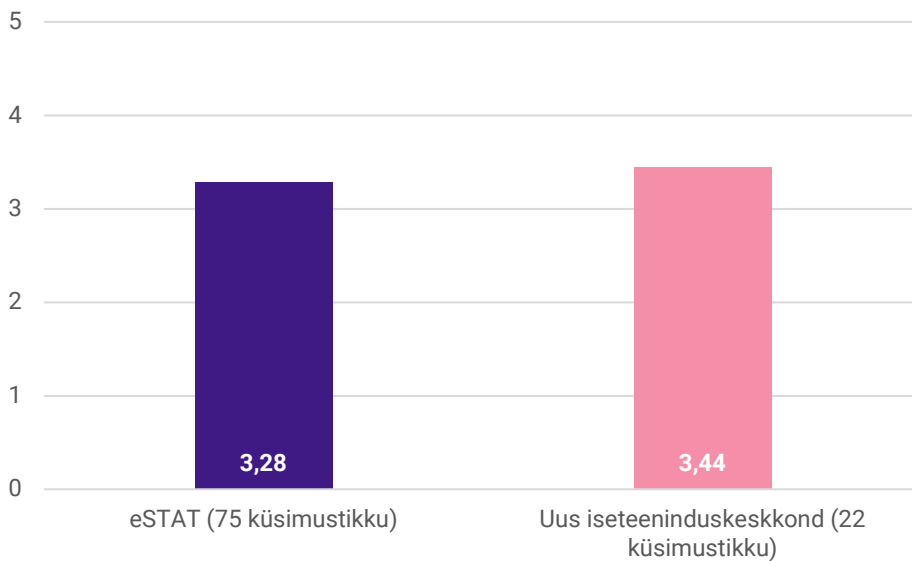
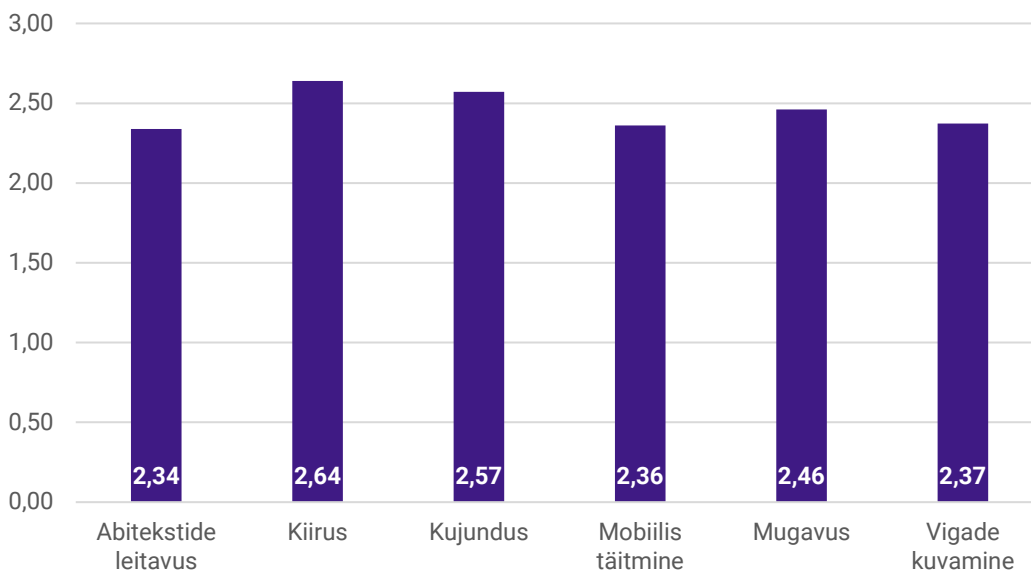
Uuringu liik	Lõpetatud ankeete	Tagasiside andjaid	Tagasiside andjate määr %	Üldhinnang viiepalliskaalal	Hinnatud uuringute arv
Isiku-uuringud	25 010	3 966	16	4,17	5
Ettevõtlusuuringud	43 755	18 035	41	3,32	99
Kokku	68 765	22 001	32	3,75	104

Tabel 6. Isiku-uuringute tagasisidekomponentide hinded 2025. aastal Likerti viiepalliskaalal

Küsimuste sõnastused	Vastusevariantide sõnastused	Abiinfo	Veateated ja hoiatused	Veebikeskkonna kasutusmugavus
4,55	4,59	4,61	4,64	4,44

Kõige olulisemaks tulemuseks peame seda, et andmeesitajad on nõus meiega oma arvamust jagama ja tagasiside andjate määr on üsna kõrge – 32%. Oluline on ka vabatekstiliste kommentaaride hulk, oleme neist saanud väga kasulikku infot parandusteks.

2024. aastal alustas Statistikaamet üleminekut uuele iseteeninduskeskkonnale ja 2025. aastal koguti uues keskkonnas 22 küsimustiku andmeid. Tagasiside eSTAT-is ja uues iseteeninduskeskkonnas esitatud küsimustike kohta annab hea ülevaate andmeesitajate kogemusest kahe keskkonna võrdluses.

Joonis 4. Hinnang küsimustiku täitmisele uues iseteeninduskeskkonnas ja eSTAT-is skaalal 1–5**Joonis 5. Esmane tagasiside uue iseteeninduskeskkonna komponentidele 22 küsimustiku põhjal skaalal 1–3**

Üldhinnang uue iseteeninduskeskkonna esimesele 22 küsimustikule on parem kui vanas keskkonnas (eSTAT) (joonis 4). Iseteeninduskeskkonna kasutajad on jaganud küsimustike kohta ka detailsemat tagasisidet, mis aitab meil ette valmistada järgmiste küsimustike uude keskkonda viimist. Eriti positiivsena võime välja tuua uue iseteeninduskeskkonna küsimustike kiiruse ja kujunduse – need tulemused on kolmepalliskaalal üle 2,5 (joonis 5). Küsimustike edasisel arendusel pöörame lisatähelepanu sellele, et vigade kuvamine ja parandamine oleks selgem, abitekstid lihtsamini leitavad ning küsimustiku täitmine, sh mobiiltelefonis, oleks mugavam.

Rahulolu Statistikaameti klienditeenindusega

Statistika tarbijate rahulolu klienditeenindusega

2025. aastal küsis Statistikaamet tagasisidet ja ettepanekuid vastatud teabenõuete, tehtud tellimustööde ja klienditeeninduse kohta 429 tarbijalt. Rahulolu mõõtmisel kasutati soovitusindeksi (NPS) meetodit. Klientidel paluti hinnata üheteistkümnepalliskaalal rahulolu Statistikaameti klienditeeninduse ja saadud vastusega. Laekus 117 vastust ja vastamismäär oli 27%. Rahulolu Statistikaameti klienditeeninduse ja saadud vastustega oli 82, mis NPS-meetodi kohaselt on suurepärane tulemus. Statistika kasutajad tõstavad esile kiiret vastust, professionaalset klienditeenindust ja kliendi vajaduste arvestamist. Ollakse rahul vastuste põhjalikkusega. Hinnatakse klienditeenindaja antud soovitusi selle kohta, kuhu pöörduda andmete saamiseks juhul, kui Statistikaametil soovitud andmeid ei ole.

Andmeesitajate rahulolu klienditeenindusega

2025. aastal palus Statistikaamet klienditeeninduse kohta tagasisidet 641 andmeesitajalt. Klienditeenindusega rahulolu hinnangut küsiti neilt, kes olid Statistikaameti klienditoe poole pöördunud e-kirja teel. Palusime neil hinnata, kuivõrd nad jäid rahule klienditoele saadud vastuse ja klienditeenindusega.

Klienditeeninduse kohta anti tagasisidet 114 korral (vastamismäär 18%). Statistikaameti klienditeeninduse ja saadud vastustega rahulolu soovitusindeksi meetodi alusel oli 72.

Andmeesitajad tõstsid esile kiiret, professionaalset ja sõbralikku klienditeenindust. Kõrgelt hinnati personaalset lähenemist ja kliendikesksust. Madalamate hinnangute põhjustena toodi välja olukorrad, kus klienditeenindusel ei olnud võimalik andmeesitaja soovile vastu tulla, näiteks andmete esitamise tähtaega pikendada või andmete esitamise kohustust tühistada. Madalamate hinnangute juures viidati ka küsimustike keerukusele ja andmeesituskeskkonna ebamugavustele.

Ühiskonna usaldus

Statistikaamet osaleb neli korda aastas Turu-uuringute AS-i korraldatud institutsioonide usaldusväarsuse uuringus. Kord kvartalis küsitakse Eestis juhuvaliku alusel ligikaudu tuhandelt üle 18-aastaselt inimeselt, mil määral nad usaldavad küsimustikus loetletud institutsioone. Küsitlusele saab vastata nii telefoni teel kui ka Turu-uuringute AS-i veebipaneelis. 2025. aastal oli Statistikaamet 32 institutsiooni seas 17. kohal. Läbi aastate on kõige enam usaldatud Päästeametit ja Häirekeskust, millele on tavapäraselt järgnenud Politsei- ja Piirivalveamet ning Maksu- ja Tolliamet.

2. Andmehaldus

2.1. Riigi andmehalduse koordineerimine

Statistikaamet koordineerib riigi andmehaldust koos teiste asutustega, kellest olulisimad koostööpartnerid on Justiits- ja Digiministeerium ning Riigi Infosüsteemi Amet. Andmehaldus on oluline osa digiriigi reformist ning toetab avalike teenuste arendamist ja andmepõhist poliitikakujundamist. Andmete roll selles on määratletud nii strateegias „Eesti 2035“ kui ka digiühiskonna arengukavas, millest praegu on valmimas uus versioon („Eesti digiühiskond 2035“).

Statistikaametil on olnud keskne roll andmepõhise riigivalitsemise ja andmete taaskasutuse kahe eesmärgi saavutamisel:

- pakkuda riigile otsuste tegemiseks kvaliteetset ja hästi leitavat statistikat ehk anda otsustajatele analüütilist tuge ning tõhustada protsesse;
- luua andmetest ajakohane ja terviklik ülevaade nii andmekogude kui ka andmestike tasandil ning seda hoida, siduda andmeid omavahel semantiliselt ning rakendada andmete ühekordse küsimise ja taaskasutuse põhimõtet.

Andmete tähtsus tõusis fookusesse COVID-19 kriisi ajal. Kriisi negatiivse mõju vähendamiseks ning uuteks arengusuundadeks löi Euroopa Liit taaste- ja vastupidavusrahastu (Recovery and Resilience Facility, RRF). 2021. aasta lõpus kinnitas Euroopa Komisjon valitsuse taaste- ja vastupidavuskava otsused. Kava digiriigi komponendina on välja toodud andmehalduse ja avaandmete kompetentsikeskuse loomine ja arendamine järgmistel eesmärkidel:

- parandada riigi hallatavate ja kogutavate andmete kvaliteeti;
- teha otsusteks vajalikud andmed paremini kättesaadavaks;
- parandada avaandmete kättesaadavust ja kvaliteeti, samuti toetada nende taaskasutamist.

Suuremad raskused selles on, et riigil puudub tegelikkusele vastav tervikpilt andmetest andmekogude tasandil, asutustel pole täit ülevaadet tervikpildi osadest ja vajalikest tegevustest oma andmete korraldamisel ning asutused vajavad nii juhendamist kui ka töövahendeid.

Samal ajal on asutused, paljudel juhtudel tippjuhtide tasemel, valdkonna olulisusest teadlikud ja otsivad lahendusi, kuid vajavad koordineerimist. Avalikul sektoril on andmehalduses mitu keerulist ülesannet ja murekohta, mis on RRF-i kavas sõnastatud järgmiselt.

- Avalikus sektoris hoitavate ja kogutavate andmete (taas)kasutamine paremate otsuste tegemiseks poliitikakujunduses ja teenuste edendamisel, sh terviklike ja etteaimatavate teenuste pakkumisel. Tehisintellektil põhinevate rakenduste kasutuselevõtuks jms tegevusteks peavad kasutatavad andmed olema kvaliteetsed.
- Andmete kvaliteet jätab sageli soovida, sest asutuste andmehalduse korralduse, kompetentsi ja töövõtete tase on madal ja asutusesti ebaühtlane. Lisaks ei ole andmete (taas)kasutuseks olemas piisavat ja lihtsat sisulist ülevaadet.
- Andmehalduses on palju ebatõhusust: avalikus sektoris on üle 1200 andmekogu ning osas neist andmed kattuvad ja andmeesitajalt küsitakse samu andmeid mitu korda.
- Eraldi probleem on avaandmete vähene ja mittesüsteemne kättesaadavaks tegemine, mis peaks olema hea andmehalduskorralduse pidev ja igapäevane osa. Avaandmete olukord on Eestis küll paranenud, kuid digimajanduse ja -riigi arengu seisukohast oleme endiselt algusjärgus. Ka siin on probleem suuresti kompetentsi puuduses. Olemasolevate avaandmete puhul on keerulisim ülesanne laiendada nende (taas)kasutamist uute teenuste väljatöötamiseks ja otsuste tegemiseks.

Andmehaldust korraldab Statistikaamet taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) toel kuni 2026. aasta juunini. Reformi eesmärk on olnud parandada andmete kvaliteeti, suurendada nende kättesaadavust ning edendada avaandmete taaskasutust. 2022. aastal loodi Statistikaametis selleks andmehalduse kompetentsikeskus, mis

arendab andmehalduse nõudeid ja standardeid, juhendab asutusi, tegeleb andmekirjelduste ja -kvaliteediga ning haldab riigi andmete ülevaadet.

2025. aasta kevadel tegi Statistikaamet küsitluse, et hinnata Eesti avaliku sektori asutuste andmevõimekust. Küsitlus on osa iga-aastasest seirest, mille eesmärk on saada ülevaade riigi andmehalduse hetkeseisust ja arengusuundadest. Tulemused näitasid, et pooltes asutustes on andmevaldkond ja kitsamalt andmehaldus strateegiline suund ning mitu asutust on selles valdkonnas väga võimekad. Ülejäänud asutused aga vajavad tuge ja juhendamist. Andmehalduse küpsust võib hinnata heaks üksikutes asutustes. Samal ajal on ka kõige suurema võimekusega asutustes mitmed alamvaldkonnad alles arengu algusjärgus. Hetkeolukorra kohta saab lähemalt lugeda <https://stat.ee/et/statistikaamet/andmehaldus/asutuste-andmehalduse-ulevaade>. Tulevikus on plaanis suurt rõhku panna andmekvaliteedi parandamisele, sh suurendada asutuste võimekust andmekvaliteedi teemadega tegeleda.

Teine oluline suund andmehalduse koordineerimisel on koostöö Justiits- ja Digiministeeriumi ning Riigi Infosüsteemi Ametiga (RIA) andmehalduse korraldamiseks vajalike IKT-töövahendite pakkumisel. Senine riigi andmekataloog, riigi infosüsteemi haldussüsteem RIHA² on asutustele vähe lisaväärtust andnud. Et asutused saaksid andmehaldusvahendi, mis oleks liidestatud RIHA-ga, oleme välja arendanud rakenduse RIHAKE. See on töövahend, milles asutus saab oma andmekogud andmesõnastikus kirjeldada, teha andmed mõistelise ärisõnastiku abil arusaadavamaks, hoida andmete ja kirjelduste ülevaated ajakohasena ning edastada kirjeldused RIHAKE-sse. Nii tekib ajakohane ja arusaadav ülevaade riigi andmekogudes leiduvatest andmetest. Rakenduse esimene versioon on olnud kasutusel alates aprillist 2022 ning asutuste tagasiside põhjal on seda ka arendatud.

2022. aasta suvel esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium visiooni, mille kohaselt RIHA ja Eesti avaandmete teabevärv liidetakse üheks andmete teabevärvaks. Selle juures on oluline kokkulepe, et tugine me ühisele standardile, ja oleme koos ministeeriumiga selle standardi³ ka koostanud. Rakendused ja liidestused, sh kogu Euroopa andmeportaal, kasutavad standardit, mis teeb andmed kergemini leitavaks. Uus teabevärv sai kasutajatele kättesaadavaks 2025. aasta suvel. Andmete ulatuslikum avaldamine teabeväravas võtab veel aega, kuid eesmärk on, et 2026. aasta jooksul saaks ajakohane info andmekogude kohta uues portaalis kättesaadavaks.

2025. aastal jätkus töö juhistega. Valmistati ette andmehalduse raamistiku juhist (avaldame 2026. aasta keskpaigas), mis arvestaks uuendusi, sh andmevarade kaardistamise juhist ja andmeüksuse küpsusmudelit.

2.2. Koostöö teiste asutustega andmehalduse parandamiseks

Andmekirjelduste ja -kvaliteedi parandamiseks tegime 2025. aastal mitmeid praktilisi samme, keskendudes koostööle teiste asutustega, töövahendite arendamisele ning metoodilisele juhendamisele.

Andmete paremaks mõistmiseks ja taaskasutatavuse suurendamiseks tegime koostöös 19 asutusega 276 andmekirjeldusprojekti, milles koostasime andmestikele üldise metainfo ning andme- ja ärisõnastikud. Asutustele osutus raskeimaks ärisõnastiku koostamine, mis nõuab kirjeldajalt nii head keeletunnetust kui ka vilumust termineid määratlada. Samal aastal alustati ka Eesti andmekirjelduse standardi uuendamist, et ühtlustada sõnavara ja parandada varasemaid ebatäpsusi. Asutustes on kasutusel mitmeid teisi standardeid, mis ei pruugi alati olla sidusad uute vajadustega. Seetõttu on olnud vajalik välja selgitada standardite erinevused ja nende haldus nõuab eraldi tähelepanu.

Teiste asutustega koos korraldati RIHA andmekoosseisu failid, et valmistada ette andmete üleviimine uude andmete teabevärvasse (<https://andmed.eesti.ee/>), kus saab andmeid senisest mugavamalt sirvida ja kasutada. Töövahendite poolelt toetasime teisi asutusi andmekataloogi töövahendi RIHAKE kasutuselevõttu. Sõnastike koostamise ja haldamise töövahend on võimaldanud asutustel siduda andmekirjeldused ning andmehalduse protsessid ühtseks tervikuks. Andmed on koondatud ühte kesksesse kataloogi, kust neid saab vaadata ja vajaduse korral edastada teistesse süsteemidesse, mis tagab järjepidevuse, korduskasutatavuse ja parema andmevahetuse.

² Riigi infosüsteemi haldussüsteem: <https://www.riha.ee/>

³ Andmekirjelduse standard (mai 2022): https://www.stat.ee/sites/default/files/2022-06/AH_juhis_andmekirjeldus_standard_2.0.pdf

2025. aastal viidi koostöös 30 asutusega ellu 65 andmekvaliteedi projekti. Statistikaamet oli neis koostöö algataja, viis osapooled omavahel kokku ning juhendas asutusi andmehalduse töövahendite kasutamisel. Koos tehti kindlaks põhiandmed ja kirjeldati andmete ärireeglid, millega loodi alus andmekvaliteedi süsteemsele seirele. Samuti valmis põhiandmete määramise juhend koos praktiliste näidetega, et hõlbustada andmekvaliteediga töö alustamist ja metoodika rakendamist. Kvaliteeditöö käigus ilmnas põhiandmete määramise järel mitmel juhul vajadus uuendada ka andmekogude põhimäärust, et viia andmestikud ja juhend omavahel paremasse kooskõlla ning tagada selgem vastutus ja ühtsem käsitlus.

3. Andmekirjaoskus

3.1. Aitame arendada andmepädevust

Statistikaameti põhiülesande ehk riikliku statistika avaldamise kõrval edendame eesrindlikult inimeste andmekirjaoskust. Soovime tugevdada ühiskonnanahtuste kiire selgitamise oskust, arendades andmetest ülevaate saamise viise. Meie eesmärk on pakkuda statistika kasutajatele veelgi paremat sisulist andmeabi ning juhatada nad vajaliku statistikani. Nii anname inimestele tõhusamat tuge andmetest arusaamisel ja väärtuslikku nõu meie toodete kasutamisel. Statistika aitab teha läbimõeldud otsuseid.

2025. aastal avaldasime andmekirjaoskust silmas pidades 226 andmelugu: 119 pressiteadet, 102 uudist ja 5 blogipostitust. Lisaks andsime 88 intervjuud. Statistikaameti andmeid kajastati Eesti meedias 8544 korral ja meie koostatud statistikale meedias viidati pea iga päev. Ühiskonna suurest andmevajadusest räägib ka vastatud meediapäringute arv, mis 2025. aastal oli 460 (2022. a 448; 2023. a 497; 2024. a 458). 2025. aasta lõpuks oli meie sotsiaalmeediakanalitel kokku ligi 58 000 jälgijat.

Selleks et toetada andmekirjaoskuse kasvu, jätkasime oma rakenduste ajakohastamist. Olulisel määral parandasime juhtimislaua rakenduse kasutusmugavust, et statistika kasutajatel oleks veel parem teha teadlikke ja andmetele tuginevaid juhtimisotsuseid. 2025. aasta esimeses pooles lisati rakendusse uusi juhtimislaua rände, võrdse kohtlemise, Tallinna statistika ning ehitusmaterjalitööstuse kohta. Eraldi väärrib äramärkimist Tallinna statistika juhtimislaua, millelt leiab pea 100 kuvamoodulit.

Täiesti uue lahendusena võtsime 2025. aastal kasutusele Maa- ja Ruumiametiga koostöös loodud kaardirakenduse. Tegemist on visuaalse tööriistaga, mis annab hea ülevaate andmetest ning võimaldab analüüsida ja võrrelda valitud piirkonna statistikat teiste piirkondade omaga. Lahendus on osutunud populaarseks: 70 eri kaarti avati kümne kuu jooksul üle 36 000 korra.

2025. aastal jätkati ka kolm aastat varem alustatud andmestike taaskasutuskeskkonna arendust. Alates möödunud aasta kevadest on infosüsteem kõigile kättesaadav, kuid kogu aasta vältel tehti veel aktiivselt parandusi. Praeguse etapi arendus plaanitakse valmis saada 2026. aasta juuniks.

Tunnustamaks noori, kes aitavad edendada statistikat kui olulist teadusharu, korraldab Statistikaamet igal aastal Albert Pulleritsu nimelise noore statistiku preemia konkursi. Soovime innustada statistikahuvilisi rakendama ja arendama statistikameetodeid ning tõhustada Statistikaameti koostööd teadusasutustega. Kord aastas tõstetakse preemiaga esile üks noor üliõpilane, kelle rahvastiku-, sotsiaalelu-, majandus- või keskkonnateemaline magistri- või bakalaureusetöö rakendab või arendab mõnd statistikameetodit. 2025. aastal pälvis Albert Pulleritsu nimelise noore statistiku preemia Jennifer-Chelsea Laanet Tallinna Ülikoolis kaitstud magistritööga „Pere, ümbritsevate inimeste ja keskkondade mõju õpilase matemaatilisele identiteedile ning matemaatilise identiteedi mõju matemaatika õpitulemustele PISA 2022 andmetel“. Hindamiskomisjon tõstis võidutöös esile olulise teemakäsitlemise, värske vaatenurga ja praktilise väärtuse. Lisaks märgiti noore statistiku konkursil tunnustuskirjaga ära Mai Britt Meriloo bakalaureusetöö „Wilhelm Lexis ja tema panus rahvastikustatistikasse“, kus oli käsitletud Wilhelm Lexise Tartu Ülikoolis töötamise perioodi, kui ta andis välja ka oma kõige olulisema teose rahvastikustatistikast. Preemia ja tunnustused andis oktoobris toimunud Wilhelm Lexisele pühendatud konverentsil „150 aastat andmete visualiseerimist Tartus“ üle Statistikaameti peadirektori asetäitja ja hindamiskomisjoni esinaine Liina Osila.

(Vasakult) Liina Osila, Jennifer-Chelsea Laanet, Mai Britt Meriloo. Foto: Statistikaamet

3.2. Statistika- ja andmekoostöö Eestis

Statistikaamet on seadnud üheks oma keskseks eesmärgiks kliendikesksuse. Meile tähendab see avatust, koostööpartnerite ja andmeesitajate vajaduste arvestamist ning organisatsiooni sihipärasest arendamisest, et luua andmeökosüsteemis suuremat väärtust. Partnerlussuhteid kujundades ei eelda me, et poliitikakujundajad või erasektori esindajad tunnevad põhjalikult meie tehtud statistikat. Vastupidi – Statistikaameti roll on mõista nende vajadusi ja pakkuda neile sobivaimaid andmelahendusi.

Alates 2021. aastast oleme teinud järjepidevat koostööd ministeeriumide ja Riigikantselei analüüsiekspertidega. Konsulteerime nendega riikliku statistika programmi koostamisel, tutvustame võimalusi tellida uusi andmeteenuseid ning anname ülevaate ameti arendusprojektidest andmeteenuste vallas. Seejuures käsitleme ka muid koostööküsimusi. Aastate jooksul on koostöö muutunud üha tihedamaks ning statistikatiimide kohtumised ministeeriumidega on kujunenud tavaks nii riikliku statistika ajakohastamisel kui ka partnerite andmevajadustele lahenduste leidmisel.

Arendame ka koostööd erasektori andmeteevõtetega, et saada vastastikust kasu uute tehnoloogiliste lahenduste rakendamisel, sealhulgas privaatsuskaitsetehnoloogiate ja andmekaitse valdkonnas. 2025. aastal algatasime projekti, milles uurime võimalust võtta privaatsuskaitsetehnoloogiate abil kasutusele mobiilpositsioneerimisandmed. Projekti eesmärk on andmete laiem väärindamine, eri kasutajatele selleks sobiva õiguskeskkonna kujundamine ning andmeesitajate halduskoormuse vähendamine.

Uute andmeteenuste arendamisel ja testimisel on meid toetanud nii avaliku kui ka erasektori partnerid, nende seas Kaubandus- ja Tööstuskoda, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsioon, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Põllumajandus-Tööstuskoda, venekeelsete raamatupidajate ühendus KARDIS ning mitmed teised ettevõtlusliidud. Lisaks on panustanud mitmed ettevõtted, nagu Kaubamaja Grupi AS, Coop Eesti AS, Delfi Meedia, ICA Group, Telia Eesti AS jt.

Statistikaameti riikliku ja rahvusvahelise suhtluse üks olulisi eesmärke on sekkuda andme- ja statistikateemadesse võimalikult varases poliitikakujunduse faasis, sh õigusloomes. 2025. aastal osalesime aktiivselt tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu, krediitdiasutuste seaduse ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse eelnõu väljatöötamisel, arengukava „Eesti digiühiskond 2035“ uuendamisel ja palkade läbipaistvuse direktiivi rakendamisel.

4. Organisatsiooni arendamine

2025. aastal keskendus Statistikaamet organisatsiooni arendamisel sellele, et minna 1. jaanuaril 2026 üle teenuspõhisele juhtimisele. Aasta jooksul lepidi kokku uued rollid ja vastutusalad, täpsustati teenuseid ning koondati need loogilisteks gruppideks. Juhtidele korraldati põhjalik arenguprogramm, mis toetas kliendikeskse ja teenuspõhise juhtimiskultuuri kujunemist ning tõi fookusesse süsteemse teenuste juhtimise, näitajad ja kvaliteedi.

Suurt tähelepanu pöörati juhtimissüsteemi ühtlustamisele: kirjeldati teenuste juhtimise põhimõtteid, loodi ühtsed tööriistad (sh teenuskaardid, teenuste ajakava, juhtimiskell) ning teenusejuhtide võrgustik, mis toetab juhtidevahelist koostööd ja kogemuste jagamist. 2025. aasta lõpuks jõudis amet ettevalmistusega niikaugemale, et sai 2026. aasta alguses teenuspõhisele juhtimisele üle minna.

4.1. Töötajate arendamine ja hoidmine

Statistikaameti töötajate arendamist ja hoidmist mõjutavad järgmistel aastatel riigieelarve tasakaalu saavutamiseks kokkulepitud avaliku sektori ülesed meetmed, mille eesmärk on hoida kokku riigiasutuste 2025.–2028. aasta eelarve kuludelt. Statistikaameti kokkuhoiueesmärkide elluviimiseks ettevalmistatud tegevuskava mõjutas töötajatega seotud eelarvet juba 2024. aastal. Oleme sunnitud ka järgmistel aastatel vähendama inventari-, koolitus- ja lähetuskulusid, vaatama üle teenuste osutamise standardid ning optimeerima teenistujate koosseisu seal, kus on võimalik tööd ümber korraldada. Eelarvekokkuhoiu mõju ilmneb ka 2025. aasta personalinäitajates.

Põhiosa Statistikaameti eelarvest on töötajatega seotud kulud, mis näitab ilmekalt, et inimesed on meie peamine vara. 2025. aastal töötas meil keskmiselt 314 teenistujat, kelle keskmine vanus oli 49 aastat ja kellest 82% olid naised. Enamik meie inimestest teeb tööd Tallinna kontoris, aga meil on esindus ka Tartus ja Viljandis.

85% Statistikaameti töötajatest on kõrgharidusega. Võrreldes 2024. aastaga oli kõrgharidusega töötajate osakaal 2025. aastal protsendipunkti võrra suurem.

50%	17%	4%	14%
Magistrikraadiga töötajaid	Bakalaureusekraadiga töötajaid	Doktorikraadiga töötajaid	Rakenduskõrgharidusega töötajaid

2025. aasta riigi ametiasutuste ja hallatavate riigiasutuste personali- ja palgaülevaate põhjal on Statistikaameti palgapositsioon aastatagusega võrreldes tuntavalt halvenenud. Kõrvutades palganäitajaid teiste riigi- ja hallatavate asutustega on Statistikaameti kogupalgaerinevus –14,1%. Meie tööjõu vabatahtlik voolavus kasvas 2025. aastal 9,7%-ni, ületades organisatsioonisisese sihttaseme, milleks on 9%. Koguvoolavus suurenes aastaga 5 protsendipunkti ja oli 16,8%.

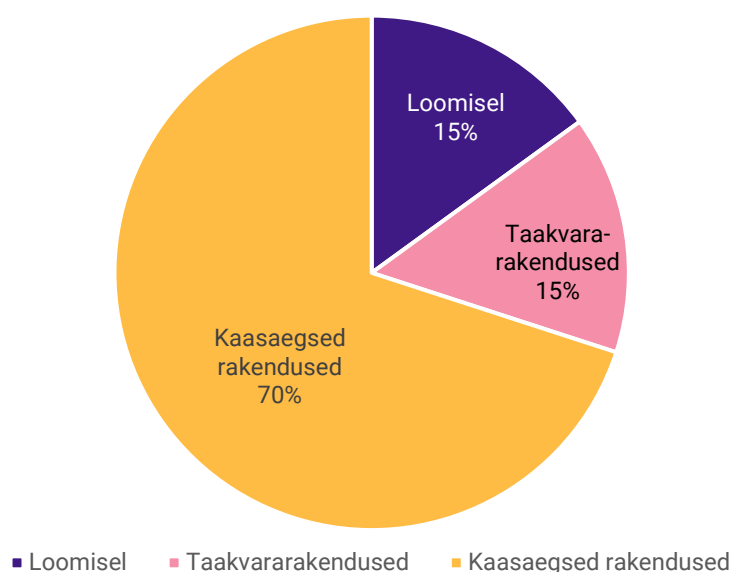
Möödunud aastal osales 97,4% Statistikaameti töötajatest riigisisestel koolitustel. Põhirõhk oli juhtimisoskuste arendamisel ja teenuspõhisele juhtimisele üleminekuga seotud arenguprogrammi elluviimisel, samuti ameti töötajate korraldatud sisekoolitustel ja infotundidel. Juhtimiskoolituste osakaal oli 41%, digioskuste, arvutiõppe ja infotehnoloogiaga seotud koolitusi oli 25% ja Statistikaameti põhitegevusega seotud koolitusi 18% kõigist koolitustest. Nii nagu aasta varem pöörasime ka 2025. aastal tähelepanu vaimse tervise toetamisele, muu hulgas läbis vaimse tervise esmaabi koolituse 18 kolleegi. Lisaks riigisisestele koolitustele kasutati seitsmel korral Euroopa statistika koolitusprogrammi (European Statistical Training Programme, ESTP) pakutavaid koolitusi. Keskmine koolitustel osalemise maht töötaja kohta aastas oli 28 akadeemilist tundi. Koolituskulude osakaal tööjõukuludes oli 0,76%.

4.2. Tehnoloogilised arendused

Statistikaamet toimib üha enam kui IT-ettevõtte, sest pea kõik tööprotsessid põhinevad infotehnoloogial. IT-juhtimine on keerukas, sest arendusi tehakse koos Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega (RmIT) ning töökohateenuseid, andmesidet ja osa platvormiteenuseid osutab Riigi Info- ja Kommunikatsiooni-tehnoloogia Keskus (RIT). Kuigi IT-eelarvet juhib amet ise, haldab seda igapäevaselt samuti RmIT.

Statistikaameti IT-eelarve on ligikaudu 1,5 miljonit eurot aastas. Ameti tööprotsesse toetab 70 rakendust, millest 13 olid 2025. aasta alguse seisuga vananenud tehnoloogiaga ehk taakvaral põhinevad rakendused (joonis 6). 2025. aasta jooksul keskendusimegi mitme taakvara väljavahetamisele. Vähemalt kolm plaanime asendada 2026. aasta jooksul ja kaks hiljemalt 2027. aasta esimeses pooles. Kahe taakvara tehnoloogiat hakkame 2026. aastal uuendama, et saada need taakvaranimekirjast välja.

Joonis 6. Ülevaade Statistikaameti rakendustest

4.3. Rahvusvahelises koostöös osalemine

Statistikaameti rahvusvahelise koostöö eesmärk on välja töötada mitmesugustel allikatel põhinev võrreldav statistika, arendada nii statistikaalast kui ka riiklikku andmehaldust ja -teadust ning õppida tundma ja võtta kasutusele uuenduslikke statistikameetodeid. 2025. aastal kaasasime eksperte Hollandist, IMF-ist ja OECD-st tarbijahinnaindeksi metoodika täiustamisse ning koostöö nende partnerite ja mitme teise Euroopa statistikaametiga jätkub ka sel aastal. Välissuhtluse olulise strateegilise suunana jagame Eesti andmehalduse kogemust ja registripõhise statistika meetodeid rahvusvahelise kogukonnaga ning osaleme aktiivselt mõlema valdkonna arendamises ja õiguslikus reguleerimises. Näiteks algatasime Euroopa Komisjoni tehnilise abi meetme toel koos Saksamaa, Hollandi ja Horvaatia statistikaametiga projekti, et luua asutustesse struktuur, mis toetaks avaliku sektori andmete laiemat jagamist. Projekt kestab 2026. aasta lõpuni.

Euroopa statistikasüsteemis esindasime 2025. aastal enam kui 60 korral Eesti huve Euroopa Komisjoni (Eurostati) töörühmades, mida korraldatakse nii statistikavaldkondade juhtidele, ekspertidele kui ka tehnoloogiaarendajatele. Neisse rühmadesse koondub valdkonna teadmus, nad teevad tööd statistika arendamise nimel ja töötavad välja Euroopa Liidu õigusaktide eelnõusid. Statistikaameti peadirektor esindab Eestit Euroopa statistikasüsteemi komisjoni töös (European Statistical System Committee, ESSC), mille sessioonid toimusid 2025. aasta veebruaris ja mais Luksemburgi pealinnas Luxembourgis ning oktoobris Horvaatias Splitis.

Euroopa Liidu Nõukogu statistika töörühmas keskenduti 2025. aastal ärikinnisvara statistika määruse eelnõu ning kalandus- ja vesiviljelusstatistika määruse eelnõu läbirääkimistele. Viimati nimetatud eelnõu puhul seisime vastu ettevõtete halduskoormuse kasvule: meie nõue oli, et tehtaks ainult vajalikku statistikat. Lisaks jätkusid rahvastiku- ja eluasemestatistika eelnõu läbirääkimised kolme EL-i institutsiooni vahel (triloogid) ning ka ärikinnisvara statistika määruse eelnõu jõudis 2025. aasta triloogidesse.

Osalesime Poola eesistumise kõrgetasemelistel statistikakohtumistel, kus arutati uuendatud Euroopa statistika määruse alusel statistikaametite ligipääsu eravalduses olevatele andmetele ja sellega seotud väljakutseid.

ÜRO statistikakomisjoni (UN Statistical Committee) 56. istungil New Yorgis kinnitati aasta jooksul valminud arvukate statistika töövaldkondade eduraportid. Juunis toimus Genfis ÜRO majanduskomisjoni (UN Economic Committee for Europe, UNECE) statistikute konverents (Conference of Statisticians). 2025. aastal jätkasime tööd aasta varem loodud UNECE statistikaasutuste muutuvat rolli uuriva rakkerühma juhina. Rühm tegeleb riiklike statistikaasutuste andmehaldusest tulenevate rollide määratlemisega.

Juunis osalesime ka OECD statistikakomisjoni (Committee on Statistics and Statistical Policy, CSSP) kohtumisel, kus arutleti OECD tehisintellektipõhimõtete, uuringutest vastuste saamise raskuste ning riiklikus statistikas mudelite ja hinnangute kasutamise üle. Peadirektor Urmet Lee osales ka OECD statistikakomitee büroo töös. OECD töörühmades toimuv on meile oluline suunanäitaja selles, kuidas statistikasüsteem kiiresti arenevas andmemajanduses muutub. Statistikaamet osaleb OECD rahvamajanduse arvepidamise, finantsstatistika, kaupade ja teenuste väliskaubanduse statistika, teaduse ja tehnoloogia ning leibkonna jõukuse töörühmas.

Baltimaade statistikaasutuste koostööd veavad eest nende riikide statistikaametite juhid ja juhtide asetäitjad. 2025. aastal kogunes juhtrühm Eestis ning kinnitas ka 2025. ja 2026. aasta tegevused valdkondade kaupa. Kohtume juhtkondade ja ekspertide tasemel sagedasti nii Balti riikide valdkondlike ekspertide kui ka Soome kolleegidega.

2025. aastal algatasime Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskuse (ESTDEV) rahastuse toel projekti, et toetada Ukraina statistikaametit Euroopa statistika tegemisel ja arendamisel. Toimus mitu virtuaalkoolitust ja aprillis külastas Ukraina kõrgetasemeline delegatsioon Eesti statistikaametit. 2025. aasta lõpul kaasati meid ESTDEV-i vahendusel ka Euroopa Komisjoni rahastatava suuremahulise projekti EU4 Statistics programmi ettevalmistusse. Eesti statistikaamet aitab Ukraina statistikaametil ellu viia institutsionaalset reformi ning Rootsi statistikaameti ülesanne on toetada statistika valdkondade tugevdamist ja aidata suurendada Euroopa statistika tegemise võimekust. Projekt kestab kolm ja pool aastat kuni 2029. aastani ning selle kogumaksumus on üle 7 miljoni euro. Lisaks Ukrainale käisid meie juures õppimas ja kogemusi vahetamas ka Põhja-Makedoonia ja Turkmenistani statistikud ning Kuuba, Malaisia ja Bangladeshi digitaliseerimise eestvedajad.